

Naprawienie pokrzywdzonemu szkody wyrządzonej przestępstwem

Naprawienie szkody ma na celu ułatwienie uzyskania przez pokrzywdzonego dochodzenia roszczeń o charakterze majątkowym w procesie karnym.

Środek ten ma ułatwić uzyskanie przez pokrzywdzonego pełnego zaspokojenia roszczeń cywilnoprawnych wynikających z popełnionego przestępstwa.

Obowiązek naprawienia szkody może przybrać postać:

- 1) obowiązku naprawienia szkody
- 2) zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Możliwe jest jednoczesne zastosowanie wobec skazanego obowiązku naprawienia szkody majątkowej (odszkodowania) i wynagrodzenia za szkodę niemajątkową (krzywdę) w postaci zadośćuczynienia.

Aby możliwe było zastosowanie przedmiotowego środka konieczne jest łączne wystąpienie następujących przesłanek:

- 1) skazanie sprawcy za przestępstwo - konieczne jest stwierdzenie przez sąd karny faktu popełnienia przestępstwa przez sprawcę, przypisanie mu winy

Na równi ze skazaniem należy traktować odstąpienie od wymierzenia kary.

Chodzi o ostatecznie przypisane sprawcy przestępstwo, z którego wynikała szkoda lub które spowodowało wyrządzenie pokrzywdzonemu krzywdy.

Nie jest wyrokiem skazującym wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne.

Obowiązek naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę nie jest uzależniony od rodzaju przestępstwa.

Środek ten może być orzeczony zarówno za przestępstwo umyślne, jak i nieumyślne.

Ma to być przestępstwo, w wyniku którego została wyrządzona szkoda; musi zachodzić związek przyczynowy między tym przestępstwem a szkodą.

2) wyrządzenie przez sprawcę przestępstwa szkody

Do ustalenia szkody, jej wielkości, zasad naprawienia stosuje się w tym zakresie przepisy prawa cywilnego.

Szkoda podlegająca naprawieniu obejmuje zarówno szkodę rzeczywistą, jak i utracone korzyści.

Obowiązek naprawienia szkody dotyczy tylko szkody, której nie naprawiono.

Orzeczenie zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną przez przestępstwo jest możliwe jedynie wtedy, gdy prawo cywilne dopuszcza zadośćuczynienie za daną krzywdę.

Zadośćuczynienie za doznaną krzywdę dotyczy sytuacji, gdy doszło uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia albo do naruszenia dóbr osobistych pokrzywdzonego lub do wyrządzenia mu innej krzywdy moralnej (bez spowodowania szkody majątkowej albo obok spowodowania szkody majątkowej).

Zadośćuczynienie powinno być "odpowiednie", czyli w konkretnej sprawie powinna to być taka kwota, która odzwierciedla rozmiar doznanej przez nią krzywdy, na którą składają się jej fizyczne i psychiczne cierpienia.

Rodzaj, czas trwania i natężenie, owych cierpień należy każdorazowo określić w kontekście konkretnych (mających na to wpływ) okoliczności ujawnionych na podstawie materiału dowodowego sprawy.

Przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia uwzględnia się winę sprawcę, charakter i rozmiar krzywd, czas trwania cierpień i ich rodzaj (cierpienia fizyczne, cierpienia psychiczne) oraz sytuację pokrzywdzonego.

W przypadku skazania sprawcy przestępstwa, w wyniku którego powstała szkoda, orzeczenie obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę jest obowiązkowe w przypadku złożenia wniosku o orzeczenie tego środka przez pokrzywdzonego lub inną osobę uprawnioną.

Poza pokrzywdzonym do złożenia wniosku o naprawienie szkody uprawnione są podmioty wykonujące prawa pokrzywdzonego, prokurator oraz inni zastępcy procesowi pokrzywdzonego, a w wypadku śmierci pokrzywdzonego – osoby mu najbliższe lub pozostające na jego utrzymaniu.

Wniosek powinien być złożony najpóźniej do zamknięcia przewodu sądowego na rozprawie głównej.

Termin ten nie podlega przywróceniu.

Wniosek o naprawienie szkody może mieć formę pisemną lub ustną, do protokołu z posiedzenia sądu.

Sąd jest uprawniony do zasądzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia także z urzędu, w razie skazania za każde przestępstwo, którego skutkiem była szkoda lub krzywda (sąd zatem może skorzystać z przedmiotowej instytucji także w sytuacji, kiedy pokrzywdzony nie złoży stosownego wniosku).

Nie jest możliwe orzeczenie obowiązku naprawienia szkody lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, jeżeli roszczenie wynikające z

popelnienia przestępstwa jest przedmiotem innego postępowania albo o roszczeniu tym prawomocnie orzeczono

Jeżeli orzeczenie obowiązku naprawienia szkody jest znacznie utrudnione, sąd może orzec zamiast tego obowiązku nawiązkę w wysokości do 200 000 złotych na rzecz pokrzywdzonego.

Posiadanie przez sprawcę przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów nie wyłącza ani nakazu orzeczenia obowiązku naprawienia szkody, ani możliwości orzeczenia nawiązki.

Orzeczenie odszkodowania lub zadośćuczynienia albo nawiązki nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu niezaspokojonej części roszczenia w drodze postępowania cywilnego.